

Міністерство освіти і науки України; Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди;
Факультет природничої, спеціальної і здоров'язбережувальної освіти; Інститут Біології і Наук про Землю,
Поморський університет у Слупську, Польща; Вроцлавський університет, Польща; Грайфсвальський університет,
Німеччина; Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II в м. Берегове; Факультет державної політики,
Сілезький університет в Опаві, Чехія; Національний природний парк «Гомільшанські ліси»;
ГО «Українське ентомологічне товариство»

6th International conference of young scientists

KHARKIV FORUM OF NATURAL SCIENCES

VI Міжнародна конференція молодих учених

ХАРКІВСЬКИЙ ПРИРОДНИЧИЙ ФОРУМ

18–19 травня 2023 р.

Харків 2023

Комісова Т.Є., Устімчук К.І. ОЦІНКА СТАНУ ВИЩОЇ НЕРВОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДЛІТКІВ	51
Комісова Т.Є., Федяй І.О. Осинський М., Бондар В. ОЦІНКА СЕРЦЕВО-СУДИННОЇ СИСТЕМИ СТАРШОКЛАСНИКІВ ЗА ПРОБОЮ С.П. ЛСТУНОВА	52
Кузнецова О. Р. СТАН ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ РИЗИКУ РОЗВИТКУ МЕТАБОЛІЧНОГО СИНДРОМУ В УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ	55
Мельник І.В., Стегней Ж. Г. МОРФОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЧЕРВОПОДІБНОГО ВІДРОСТКА СВІЙСЬКОГО КРОЛЯ	56
Пархоменко К. А., Стегней М. М. ОСОБЛИВОСТІ БУДОВИ СТРАВОХІДНОЇ БОРОЗНИ ТЕЛЯТ ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ.....	57
Радик А.В., Андрусик Р.В. ВПЛИВ СТРЕСОВИХ ФАКТОРІВ НА ОРГАНІЗМ ЛЮДИНИ	58
Ремезовський Д. О., Друзь Н. В. МАКРОМОРФОЛОГІЧНИЙ ОПИС КІСТОК ПЕРЕДНЬОЇ КІНЦІВКИ АФРИКАНСЬКОГО БІЛОГО НОСОРОГА.....	61
Рзаєва А. А., Маслова Н.М. СТАН ВЕГЕТАТИВНОЇ НАПРУЖЕНОСТІ У СТУДЕНТІВ У ПЕРІОД ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ	63
Сологуб О.С., Іонов І.А. ЗАСВОЄННЯ ЖИРОРОЗЧИННИХ ВІТАМІНІВ З РОСЛИННОГО МАТЕРІАЛУ	64
Стегней С.М., Друзь Н.В. МОРФОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДЕЯКИХ КІСТОК ТАЗОВОЇ КІНЦІВКИ РИСІ (<i>LYNX LYNX</i>)	66
Тарасюк С.С. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ УЧНІВ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ В УМОВАХ ВІЙНИ.....	68
Усенко С.І. ДЕЯКІ МОРФОФУНКЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ БУДОВИ СЕЛЕЗІНКИ ФАЗАНА ЗВИЧАЙНОГО.....	69
СЕКЦІЯ «МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ПРИРОДНИЧИХ НАУК».....	72
Батенькова А.Д., Журавльова І.М. ЗАСТОСУВАННЯ STEM - ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ БІОЛОГІЇ	72
Бицюкіна А.С., Альохіна Т.М. ФОРМУВАННЯ В УЧНІВ ПРОФІЛЬНОЇ ШКОЛИ ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ БІОЛОГІЇ	73
Білик А.В., Ткаченко В.М. ЕКСКУРСІЯ ЯК ЗАСІБ АКТИВІЗАЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА УРОКАХ БІОЛОГІЇ В СУЧАСНИХ УМОВАХ НАВЧАННЯ	76
Гуров А.Ф. ПЛАНУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ ЕКСКУРСІЇ І ЇЇ ІНТЕГРАТИВНА ФУНКЦІЯ.....	78
Голенко Н.К., Ткаченко В.М. ЕЛЕМЕНТИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В МЕТОДИЦІ ВИКЛАДАННЯ БІОЛОГІЇ	79

гарний матеріал для виховання наукового світогляду, розуміння екологічних зв'язків, єдності й цілісності природних комплексів. Під час екскурсії раніше одержані поняття про окремі організми та явища зливаються в ширше поняття природи.

Список використаних джерел

1. Легостаєва Т.В., Мороз С.М. Застосування екскурсій як засобу активізації пізнавальної діяльності та підвищення рівня засвоєння знань, умінь та навичок учнів на уроках біології в школі. Міжнар. наук.-практ. конф. «Методика навчання природничих дисциплін у середній та вищій школі» (XXVII Каришинські читання) (м. Полтава, 28-29 травня 2020 р.) / За заг. ред. проф. М. В. Гриньової. Полтава: Астроя, 2020. С.254-256.
2. Фіщук О.С., Коцун Л.О. Екскурсії у навчанні біології та природознавства: методичні рекомендації до практичних занять для магістрів медико-біологічного факультету заочної форми навчання. Луцьк: ПП Іванюк В.П., 2020. 32 с.
3. Грицай Н. Б. Методика підготовки та проведення екскурсій з біології : навчально-методичний посібник. Рівне: О. Зень, 2016. 232 с.
4. Александрова Є.В. Віртуальна екскурсія як одна з ефективних форм організації навчального процесу. *Історія України*. 2010. №10. С. 22-24.
5. Драган О. Методи корекції суб'єктивного ставлення до природи у навчально-виховному процесі. *Хімія. Біологія*. 2005. № 22 (418).

Гуров А.Ф.

ПЛАНУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ ЕКСКУРСІЇ І ЇЇ ІНТЕГРАТИВНА ФУНКЦІЯ

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

Проведення шкільних екскурсій в межах дисциплін природничого циклу є важливим елементом інтегративного навчання. Можливість формування у учнів цілісних знань про природу можлива лише при безпосередньому вивченні ними живих об'єктів в природних умовах. «Ознакою цілісності знань учнів про природу є розуміння учнями основних природничонаукових знань, законів та закономірностей, за допомогою яких пояснюються явища, властивості об'єктів природи, їхня взаємодія як фундамент, на якому базується уявлення про взаємозв'язок об'єктів і процесів у природі» [1, С. 112].

Навчальна екскурсія – це одна із форм організації освітнього процесу, спрямована на вивчення учнями під керівництвом учителя явищ і процесів через безпосереднє їх сприйняття. «В основі проведення будь-якої екскурсії лежать основні принципи педагогіки: взаємозв'язок навчання і виховання, послідовність і систематичність, ясність і доступність викладу матеріалу» [2, С. 3]. Особливого значення набувають отримані під час екскурсії знання, бо вони підкріплюються руховими відчуттями, які асоціюються з певними інтелектуальними й емоційними зрушеннями.

Для екскурсійної методики важливим є підготовка всіх учасників екскурсії. Учитель-екскурсовод має забезпечити як змістовне наповнення заняття, так і подбати про безпекові заходи. Саме тому, планування екологічної екскурсії в природу є актуальним завданням для вчителя природничих дисциплін. Правильне планування екскурсії дозволить зробити її не лише цікавою для учасників, але і безпечною. Ми розглянули і визначили чотири основні складові при плануванні вчителем екологічної екскурсії.

По-перше, безпека учасників. Екскурсії мають бути ретельно сплановані для того, щоб забезпечити безпеку учасників. Маршрут повинен бути обраний з урахуванням фізичної підготовки учасників та уникнення небезпеки від природних явищ, таких як зсуви, паводки та інші.

По-друге, освіта та інформаційна цінність. Цілеспрямоване планування екскурсії дозволить надати учасникам інформацію про природу та допоможе розвинути їх екологічну свідомість. Екскурсія може бути особливо корисною для дітей та молоді, які мають небагато досвіду контакту з природою.

Ще однією складовою при плануванні екологічної екскурсії є формування в здобувачів раціонального ставлення до природи і збереження природних ресурсів. Правильне планування екскурсії допомагає уникнути деяких помилок. Наприклад, пошкодження лісів та водних ресурсів, дотримання правил поведінки зі сміттям та ін.

Урахувавши все зазначене вище, організатор екскурсії має подбати також про комфорт учасників. Врахування потреб учасників щодо харчування, проживання та інші питання, пов'язані з комфортом, допоможуть зробити екскурсію більш успішною.

Ще один важливий фактор при плануванні екологічної екскурсії – її інтегративна функція. Потрібно заздалегідь спланувати ті об'єкти і явища, які увійдуть у маршрут і дозволять продемонструвати учням взаємозв'язок різних природничих напрямів безпосередньо в навколишньому середовищі.

Список використаних джерел

1. Рибалко Л.С. Педагогічні умови інтеграції змісту природничонаукової освіти на основі еколого-еволюційного підходу. *Теоретичні та методичні засади інтеграції природничо-наукової освіти основної школи*. К. : Видавничий дім «Сам», 2017. С. 111–124.
2. Рудейчук М. Основи екскурсійної роботи: методичний посібник. *Шкільний світ*. 2010. № 24. С. 1–20.

Голенко Н.К., Ткаченко В.М. ЕЛЕМЕНТИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В МЕТОДИЦІ ВИКЛАДАННЯ БІОЛОГІЇ

Луганський національний університет імені Тараса Шевченка

Впродовж останніх років надто швидкий і вимушений перехід до дистанційної освіти прискорив пошуки сучасних форм і методів навчання. У зв'язку із повномасштабною війною українські школи працюють переважно в форматі дистанційного навчання. Дистанційне навчання передбачає синхронну чи асинхронну взаємодію учителя і дітей під час уроку. У синхронному режимі учитель і діти одночасно перебувають в електронному освітньому середовищі чи спілкуються за допомогою засобів аудіоконференції, відеоконференції, в українських школах переважно використовують Zoom та Meet [1].

Механізмом дистанційного навчання біології в школі є управління навчальною діяльністю, а не засвоєння знань або пізнавальна діяльність. Засвоєння знань відбувається в різних видах діяльності від ігрової до виробничої. Окрім цього, дистанційне навчання біології в школі передбачає засвоєння не лише знань, а і відповідних розумових дій, завдяки яким й відбувається засвоєння. Така система є набагато кращою й ефективнішою для учня, що прагне знань, порівняно зі звичайним стаціонарним навчанням. У процесі дистанційного навчання на уроках біології необхідно дотримуватися даних принципів навчання: гуманізація; взаємозв'язок теорії із практикою; наочність і неперервність навчання [2, 3].

Мета роботи вчителя біології у період дистанційного навчання полягає у мотивуванні дітей на роботу, добирати цікаві завдання, створювати проблемні ситуації, виконувати творчі роботи. Важливо використовувати різноманітні технології, впроваджувати різноманітні форми і методи навчальної діяльності: самостійну пошукову роботу з підручником, залучення до самостійного пошуку проблем,